

Opgraving Kraanstraat legt havenstructuur bloot

59-97.

Door Edine Wijnands

Breda – Een spookkasteel, zo noemen archeoloog Guido van den Eynde en zijn team de vesting die ooit in de elfde of twaalfde eeuw in Breda moet hebben gestaan. Al jaren hopen ze er bij opgravingen resten van te vinden. Maar ook bij het vorige week afgeronde bodemonderzoek in de Kraanstraat troffen ze er niets van aan.

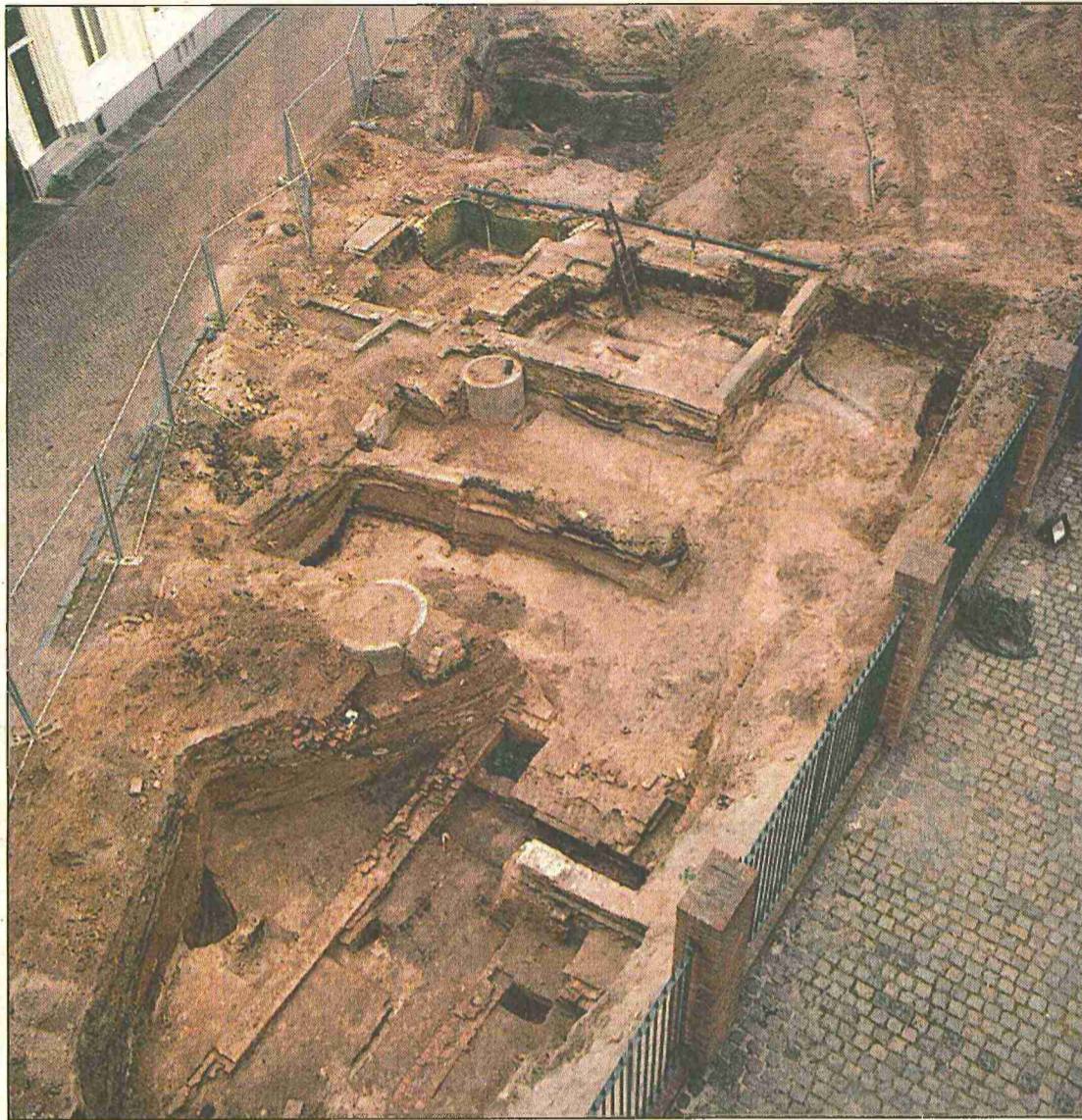
Dat maakte de opgravingen naast het huidige kasteel er niet minder interessant op, vertelt Van den Eynde, integendeel. De archeologen troffen materiaal aan dat een prima beeld geeft van de ontwikkelingen langs de oever van de rivier de Mark.

De oudste resten in de bodem dateren van rond het jaar duizend. Langs het brede oude rivierdal trof het team tal van kuilen en houtconstructies aan. „Dit was de randzone van de vroegere nederzetting,” weet Van den Eynde. „Een gebied dat gebruikt werd door vissers, schippers of waar zand werd gewonnen.”

Eén van de doelen van het gespit in de Kraanstraat was het verkrijgen van een beeld van de infrastructuur van de oudste haven. Van den Eynde: „We waren daar na de opgravingen bij het Huis van Brecht in 1988 nieuwsgierig naar geworden. We zagen toen een glimp van wat ooit een havenstoep moet zijn geweest.”

Zo'n havenstoep is een diepliggende weg die doorloopt tot in de rivier en waarover paarden en karren makkelijk van en naar de schepen konden om te laden en te lossen. Van den Eynde slaagde erin de stoep bloot te leggen. „Hij moet ongeveer in 1250 aangelegd zijn.”

De bestrating bestond uit grote

• De archeologen troffen in de Kraanstraat materiaal aan dat een prima beeld geeft van de ontwikkelingen langs de oever van de rivier de Mark.

FOTO SONNEGA

stenen, de wanden waren versterkt met plaggen.

Zes muren

Daar waar de stoep overging in de rivier deden Van den Eynde en de zijnen een opmerkelijke ontdek-

king. „De wanden in het water bleken niet met één, zoals gebruikelijk, maar met zes muren van plaggen versterkt,” vertelt hij enthousiast. „Ze zijn tegelijkertijd aangelegd en beschermen de havenpoort uitstekend tegen het wa-

ter. Misschien moest hij zo stevig zijn omdat de haven ook diende als aanlegplaats van een veerboot.”

De haven moet groot geweest zijn voor zijn tijd. „Gezien de omvang kan het bijna geen particulier be-

zit zijn geweest. Vermoedelijk exploiteerde een gezag als de stad of de Heren van Breda de haven.” In elk geval heeft de haven een onuitwisbare invloed op de structuur van Breda gehad.

„Als je de oude havenstoep doortrekt, dan zie je dat hij op een bijna rechte lijn met de nu nog belangrijke noord-zuid-as van Breda ligt. Hij vormt een doorgaande route met de Schoolstraat, Karrestraat, Eindstraat en Ginnekenstraat. Deze weg vindt haar oorsprong dus al in de dertiende eeuw.” Lang heeft de havenstoep niet bestaan. In het begin van de veertiende eeuw werd hij alweer dichtgegooid. „Dat heeft te maken met tal van andere ontwikkelingen in de stad. In deze tijd werd het oude kasteel, dat ergens tussen de haven en de Grote Kerk heeft gelegen, afgebroken en het nieuwe, de huidige KMA, opgetrokken.”

Plateau

Maar er veranderde nog meer, vertelt Van den Eynde. „De stoep ging dicht, de rivier werd verder aangeploemd en ingepolderd en ten zuiden van de oude haven werd een plateau in de rivier aangelegd, die de functie van nieuwe haven ging bekleden. Op die plaats verrezen, op het plateau, een grote kraan en een waaggebouw. Op de plaats van de oude haven kwamen grote huizen. Onder andere het Huis van Brecht.” Ook het stratenpatroon veranderde. De schoolstraat eindigde niet langer in de vroegere haven, maar boog iets ervoor af in de Cingelstraat en vormde zo de toegangsweg naar het nieuwe kasteel. De nieuwe haven werd ontsloten door de speciaal voor dat doel aangelegde Vismarktstraat.

■ VERVOLG OP REGIO - C3
„Ontdekkingen zetten ons aan het denken”